

A KONFORMIZMUS ELLEN

A KUBAI FILM MŰVÉSZI PROGRAMMJA

Ez év nyarán lépett élete ötödik évébe a kubai filmgyártás. E néhány esztendő figyelemre méltó eredményeinek értékét csak növeli az a tény, hogy a kubai filmet úgyszólván a semmiből kellett megteremteni. A korábbi »kubai« filmek ugyanis javarészt selejtes hollywoodi produkciók, vagy más külföldi alvállalkozások voltak, amelyekben az ország és népe csupán mint egzotikum szerepeltek. 1959-ben a forradalmi kormány egyik legelső rendelete intézkedett a Kubai Nemzeti Film Művészeti és Gyártási Intézet felállításáról, még ugyanabban az esztendőben megjelentek a vásznon a forradalmi harcokról készült első dokumentumfilmek és az első önálló alkotás García Espinosa fiatal kubai rendező Cesare Zavattini közreműködésével készült filmje, a »Cuba baila« (Kuba táncol). Az Olaszországban tanult Espinoza forgatókönyve öt éve várt megvalósításra...

Azóta komoly nemzeti filmipar és művészet teremtődött meg Kubában. A sikert nemcsak a hazai közönség rendkívüli érdeklődése jelzi, hanem komoly nemzetközi elismerés is. A »Forradalmi történetek« az

1961-es moszkvai fesztiválon nyert díjat, az »Elfelejtett földek« a locarnóin, de a kubai filmek elismerést arattak más nemzetközi filmtalálkozókon is.

Igaz, a kubai nép hősi és romantikus fejezetekben gazdag felszabadító harca roppant lelkesítő filmtéma, mely egész sor világhírű külföldi művészt (Joris Ivens, Armand Gatti, Chris Marker, Leacock, Kalatozov, Ascot) is alkotásra lelkesített. A szigetet csodálatos táji gazdagsága, lakosainak színes élete, történelmi emlékekben való gazdagsága pedig valósággal predestinálja a film számára. Mindez azonban egymagában még nem magyarázza meg a kubai »film-csodát«.

A döntő tényező kétségtelenül az, hogy a kubai vezetők kezdettől fogva, sőt már az illegalitás éveiben is, rendkívüli, elsőrendű figyelmet szenteltek a filmnek. Ezt a szemléletet nemzetpolitikai megfontolások szülték. Az évszázados gyarmati uralom, majd a népellenes, idegen zsoldban álló kormányok bűne folytán a kubai nép túlnyomó többsége analfabéta volt. A film ilyen körülmények között a nevelés, tanítás,

»Pedro a Sierrába megy«

öntudatosítás döntő, sőt egyes vidéken szinte egyedüli eszköze lett. Ez határozta meg az első esztendőik műveinek tematikáját is. A forradalmi és antiimperialista filmek mellett, film készült a földreform végrehajtásáról, a lakásépítésről, a szövetkezetek megalakításáról, az iskolákról, az analfabétizmus elleni harcról. A film tehát nemcsak a szó-rakoztatás, hanem a sajtó, a törvényt magyarázó és a pedagógus szerepét is betöltötte. S hogy eközben a művészi szempontok sem sikkadtak el, azt bizonyítja a nemzetközi filmvilág szakmai elismerése, mely oly alkotásoknak is kijutott, mint »Tierra Olvidada« (Elfelejtett földek) és »La Vivienda« (A lakás).

A kubai filmművészek tehát elégedetten tekinthetnek vissza az első öt esztendő eredményeire, de az 1963-as év mégis fordulatot látszik előkészíteni a kubai filmgyártásban. A kubai film eddig lényegében dokumentumfilm volt, ha sokszor dramatizált formában is. Erre képesítette a művészeket technikai, szakmai felkészültségük, de ezt kívánta a nép, az ország is. Öt év alatt azonban Kuba óriásit fejlődött. A film is kijárta inaséveit és a művészek a kulturális szervekkel karöltve, most a kubai *játékfilm-gyártás* alapjait akarják lefektetni.

Ebben a perspektívában különös érdeklődésre tarthatnak számot azok

Maida Limonta Rodriguez, a világhírű
»Ritmos de Cuba« táncosnője

a szavak, amelyeket Alfredo Guevara, a legfelsőbb kubai állami filmszerv, a Nemzeti Film Művészeti és Gyártási Intézet igazgatója mondott a kubai film jövőjéről és feladatairól:

»Hatodik évforduló«

»Történetek a forradalomról«

— A mi filmünk forradalom közepette született. Ennek terméke, ebből merít ihletet. De nem akarunk propagandafilmeket gyártani. Mert, ha teret engedünk a direkt-propagandának, korlátokat szabunk a filmművészetnek.

— A mi filmünk legyen forradalmi, mélységesen forradalmi, mégpedig azért, hogy élő, alkotó és anti-konformista. Ez a mi egyetlen »hivatalos« tézistünk.

— Nem állítunk föl semmilyen meghatározott esztétikai, stílusbeli követelményt. Azt akarjuk, hogy a mi fiatal filmművészeink: forgatókönyvírók, rendezők, operatőrök maguk, szabadon alkotva alakítsák ki álláspontjukat. Mi biztosítani kívánjuk a kubai film számára az elengedhetetlen technikai kellékeket. Feladatunk azonban annak biztosítása is, hogy a film ne veszítse el művészi jellegét, ne váljék olyan gazdasági vál-

lalkozássá, mely semmibe veszi a művészetet és a közönséget.

— A mi ellenségünk a konformizmus. Bármilyen formában jelenik is meg, bármilyen lepel mögé bújik.

Alfredo Guevara idézett nyilatkozata a »Cinéma 63« című francia filmfolyóirat legfrissebb, július—augusztusi számában jelent meg. Az egyik legtekintélyesebb francia szakfolyóirat, a »Positif« pedig júniusi számának jelentős részét a kubai filmnek szenteli. Több cikk, tanulmány, részletes filmográfia foglalkozik a kubai filmművészetrel elismerő és főleg várakozásteli hangon. Ezzel egyidejűleg más szaklapokban is, egyre sűrűbben találkozunk kubai témájú filmcikkekkel, annak jeleként, hogy a nemzetközi filmvilág az eddigi eredmények és tervek alapján fokozódó érdeklődéssel, rokonszenvvel és várakozással tekint a szocialista kubai film jövője elé.